

LBRIS | We know
MARK TWAIN ks

PRINT ȘI CERȘETOR

EDITURA TEDIT FZH
București

CUPRINS

Capitolul I – Nașterea prințului și-a cerșetorului	7
Capitolul II – Copilăria lui Tom	9
Capitolul III – Întâlnirea lui Tom cu prințul	17
Capitolul IV – Încep necazurile prințului	28
Capitolul V – Tom înălțat la rang mare	34
Capitolul VI – Tom învață	45
Capitolul VII – Cel dintâi ospăț regal al lui Tom	56
Capitolul VIII – Întâmplarea cu sigiliu	62
Capitolul IX – Serbarea de pe fluviu	67
Capitolul X – Chinurile prințului	72
Capitolul XI – La Guildhall	85
Capitolul XII – Prințul și eliberatorul său	93
Capitolul XIII – Disparația prințului	110
Capitolul XIV – „Le roi est mort, vive le roi“	117
Capitolul XV – Tom rege	134
Capitolul XVI – Ospățul de gală	151
Capitolul XVII – Fu-Fu întâi, „Regele Zănatecilor“	156
Capitolul XVIII – Prințul în mijlocul vagabonzilor	171

Capitolul XIX – Prințul în mijlocul țăranilor	183
Capitolul XX – Prințul și pustnicul	192
Capitolul XXI – Hendon aleargă în ajutor	202
Capitolul XXII – Victima perfidiei	209
Capitolul XXIII – Prințul întemnițat	217
Capitolul XXIV – Evadarea	223
Capitolul XXV – Hendon Hall	228
Capitolul XXVI – Renegat	239
Capitolul XXVII – În închisoare	245
Capitolul XXVIII – Jertfa	259
Capitolul XXIX – Spre Londra	265
Capitolul XXX – Urcușul lui Tom	269
Capitolul XXXI – Procesiunea recunoașterii	274
Capitolul XXXII – Ziua încoronării	284
Capitolul XXXIII – Eduard pe tron	302
Încheiere – Dreptate și răsplată	313

Capitolul I

**NAȘTEREA PRINȚULUI
ȘI-A CERȘETORULUI**

În străvechea cetate a Londrei, într-o zi de toamnă ca toate celelalte, din al doilea pătrar al celui de-al șaisprezecelea veac, a venit pe lume un băiețuș, într-o familie săracă – pe nume Canty – care nu-i dorise nașterea.

În aceeași zi s-a născut alt copil englez, al unei familii bogate – pe nume Tudor – care dorea din tot sufletul venirea lui pe lume. Întreaga Anglie dorea același lucru. Poporul englez îi dusesese atât de mult dorul și-și pusese atâta nădejde în nașterea lui, încât acum – că se născuse cu-adevărat – mulțimea aproape-și pierduse mințile de fericire. Oameni care abia dacă se văzuseră vreodată se îmbrățișau, se sărutau și vărsau lacrimi de bucurie. Toată lumea era în sărbătoare: mărimile, ca

și cei umili, bogații ca și săracii, petrecură, dănțuiră și cântară, se înduioșară și-așa o ținură strună, zile și nopți în șir. În timpul zilei îți bucura ochii priveliștea Londrei, cu steagurile voioase fluturând pe fiecare balcon și pe creasta fiecărui acoperiș, și cu alaiurile strălucite, care străbăteau străzile. Noaptea era de asemeni o desfătare să privești orașul, cu focuri mari, sărbătorești, aprinse la fiecare răspântie și cu cetele de oameni ce se veseleau în jurul lor.

În întreaga Anglie nu se mai vorbea de altceva decât despre noul-născut, Eduard Tudor, prinț de Wales, care dormea înfășat în scutece de mătase și atlas, fără s-aibă habar de toată zarva și hărmălaia din juru-i, fără să știe că semeții lorzi și trufașele lor doamne îl dădăcesc și veghează și asupra-i, și fără să-i pese câtuși de puțin de asta.

Dar nimeni nu sufla niciun cuvântel despre celălalt prunc, Tom Canty, învelit în bietekele lui zdrențe – nimeni, afară de familia de cerșetori al cărei trai tocmai îl tulburase cu venirea sa pe lume.

Capitolul II

COPILĂRIA LUI TOM

Să sărim cu gândul peste câțiva ani. Londra era bătrână de cincisprezece veacuri și era un oraș mare – pentru vremea aceea. Avea o sută de mii de locuitori – unii socotesc că poate și de două ori pe-atât. Ulițele erau foarte strâmte, întortocheate și murdare, mai cu seamă prin partea unde locuia Tom Canty, nu departe de Podul Londrei. Casele erau de lemn, cu primul cat ieșit în afară și al doilea parcă scoțându-și coatele peste primul. Cu cât se înălțau mai sus casele, cu atât creșteau mai mult și în lățime. Aveau schelărie din bârne tari, încrucișate, cu zidărie temeinică între ele, acoperită cu tencuială.

Bârnele erau date cu roșu, cu albastru sau cu negru, după cheful stăpânului casei, ceea ce le dădea o înfățișare foarte pitorească. Ferestrele pricăjite, cu

ochiuri mărunte de geam, în formă de romb, se deschideau în afară, pe țâțâni, ca ușile.

Casa în care locuia tatăl lui Tom se afla la capătul unei mici fundături murdare, numită Curtea Gunoaielor, dincolo de Pudding Lane. Era o șandrama prăpădită, dărăpănată și înțesată cu o droaie de familii care n-aveau nici după ce bea apă. Liota lui Canty se îngrămădea într-o odaie, la al treilea cat. Mama și cu tatăl aveau un soi de laviță într-un ungher, dar Tom cu bunică-sa și cu cele două surori ale lui, Bet și Nan, nu se aflau la strâmtoare – stăpâneau toată podeaua și puteau să doarmă pe jos oriunde poșteau. Mai erau pe-acolo și rămășițele a vreo două pături și câteva ghemotoace de paie vechi și murdare, însă ele nu meritau numele de paturi, căci nu erau strânse în orânduială, ci doar trântite de-a valma într-un morman, în fiecă dimineață, iar seara fiecare își alegea din grămadă ce socotea mai de folos.

Bet și Nan erau gemene și aveau cincisprezece ani. Erau fete cu inimă bună, dar soioase și lățoase, îmbrăcate în zdrențe și cufundate în bezna neștiinței. Mama lor semăna leit cu ele. Dar tatăl lor și cu bunica erau o pereche de diavoli cu chip de om. Se îmbătau ori de câte ori aveau prilejul, apoi se încăierau între ei sau se luau la harță cu oricine le pica în cale, blestemau și înjurau, fie că erau beți sau treji; John Canty era un tâlhar, și maică-sa, o cerșetoare. Făcuseră niște cerșetori și din copii, însă nu izbutiseră să-i deprindă și cu năravul hoției.

Printre lepădăturile care locuiau în casa aceea, se afla – dar fără a se înhăita cu ele – și un preot, bun la inimă, pe care regele îl alungase din casa și căminul lui, dându-i drept pensie doar câțiva gologani. Preotul acesta îi lua adesea deoparte pe copii și-i povățuia de bine în taină. Părintele Andrew îl mai învăța pe Tom și din puțina latină pe care o știa; îl învăța să citească și să scrie – le-ar fi învățat și pe fete, dar ele se temeau de batjocurile prietenelor, care n-ar fi răbdat să le vadă căpătând o asemenea ciudată poleială.

Toată Curtea Gunoaielor era un viespar la fel de păcătos ca și vizuina lui Canty. Beția și harța în fiecare noapte, aproape până la ziuă, erau lege acolo. Capele sparte erau ceva la fel de obișnuit ca și foamea, în aceste locuri. Totuși micul Tom nu era nefericit. O ducea greu de tot, însă nu-și dădea seama de mizeria lui. Același trai amar îl duceau toți băieții din Curtea Gunoaielor, încât el își închipuia că așa se și cuvine să fie și mai bine nici nu se poate. Când venea acasă cu mâna goală, în asfințit, știa că mai întâi o să-l bles-teme și-o să-l stâlcească în bătăi taică-său, iar după ce va isprăvi el, o s-o ia de la cap bunică-sa cea cumplită, arătându-se și mai iscusită în această îndeletnicire. Știa la fel de bine că, în inima nopții, maică-sa – înfometată cum era – se va strecura tiptil până la el, cu vreo firimitură sau vreo coajă uscată de pâine, pe care izbutise s-o păstreze, rămânând ea însăși lihnită – cu toate că adesea era prinsă tocmai când făptuia

asemenea trădare și era scărmanată zdravăn din pricina aceasta, de către bărbatul ei.

Dar lui Tom i se părea că o duce de ajuns de bine, mai cu seamă vara. Cerșea doar atât cât să nu-și pună pielea în joc, căci legile împotriva cerșetoriei erau aspre și pedepsele grele, așa că-i rămânea vreme destulă ca să asculte încântătoarele basme și legende pe care i le povestea bunul părinte Andrew – despre uriași și zâne, despre pitici și duhuri puternice, despre castele fermecate și crai și despre prinți a căror strălucire îți ia ochii. Tot ascultându-le, aceste povești minunate îl înaripaseră, și nopți de-a rândul, culcat pe mâna de paie scârboase, sleit de oboseală, mort de foame și-abia scăpat din vreo snopeală, băiatul își descătușa închipuirea în întuneric și uita curând de durerile și suferințele sale, zugrăvindu-și tablourile pline de desfătare ale vieții fermecătoare pe care o ducea un prințisor răsfățat, în vreun palat regal. Cu vremea, o dorință arzătoare începu să nu-i dea pace zi și noapte: să vadă cu ochii lui un prinț adevărat. Pomenise odată despre asta tovarășilor lui de joacă din Curtea Gunoaielor, dar ei îl luaseră peste picior și-l batjocoriseră atât de nemilos, încât după aceea fu bucuros să-și păstreze visul pentru el.

Deseori citea cărțile cele vechi ale preotului și-i cerea să-i lămurească cuprinsul lor și să-l ajute să le înțeleagă. Încetul cu încetul, visele și cititul aduseră unele schimbări în viața lui. Făpturile din visele sale

erau atât de alese, încât Tom începu să se scârbească de straiile sale ferfenițate și de murdăria în care trăia și să-și dorească a fi curat și a avea straie mai bune. Se juca mai departe în noroi, ca și pân-atunci, și chiar cu plăcere, dar în loc să se bălăcească în Tamisa doar de haz, începu să prețuiască mai mult îndeletnicirea aceasta, fiindcă așa putea totodată să se spele și să se curețe.

Tom găsea totdeauna câte ceva la care să caște gura prin împrejurimi, prin Maypole și Cheapside și pe la iarmaroace, iar din când în când, ca și ceilalți locuitori ai Londrei, avea norocul să vadă o paradă militară, când vreun năpăstuit de neam mare era dus în lanțuri la închisoarea din Turnul Londrei – pe jos sau cu o barcă. Într-o frumoasă zi de vară o văzu pe sărmana Ana Askezo laolaltă cu trei bărbați, urcând treptele rugului din Smithfield și auzi pe un fost episcop, rostindu-le o predică, ce nu-l interesă câtuși de puțin. Da, la urma urmei, viața lui Tom se scurgea destul de interesant și de plăcut.

Treptat, tot citind și visând întruna la viața prinților, Tom fu atât de puternic înrâurit, încât – fără să-și dea seama – începu să facă pe prințul. Graiul și purtările sale deveniră ciudat de simandicoase, potrivite cu ceremonialul curții regale, spre nețârmurita înveselire a prietenilor săi apropiați. Dar, zi cu zi, influența lui Tom asupra băieților creștea și cu timpul ei ajunseră să-l socotească, cu un fel de respect amestecat cu teamă,

drept o ființă deosebită. Părea că știe atât de multe și putea să spună și să facă lucruri atât de minunate.

Și după toate, avea atâta înțelepciune, o minte atât de pătrunzătoare! Spusele lui Tom și isprăvile lui erau povestite de băieți celor mai în vârstă și curând începură și aceștia să vorbească despre Tom Canty și să-l socotească drept o făptură neobișnuită și nespus de înzestrată. Oamenii în toată firea veneau de mai multe ori la Tom după o povață și rămâneau adesea uimiți, văzând cât de plină de miez și bine cumpănită era judecata lui. Într-un cuvânt, devenise un adevărat erou pentru toți cei care-l cunoșteau, afară de familia sa, căci numai ei nu vedeau nimic de soi într-însul.

După o bucată de vreme, Tom își înjghebă în taină o curte regală. El însuși era prințul, tovarășii săi de joacă preferați erau străjerii, șambelanii, scutierii, sfetnicii, lorzii și doamnele din suită, și familia regală. În fiecare zi, așa-zisul prinț era primit de prietenii săi cu un întreg ceremonial complicat, învățat de Tom din lecturile sale romanțioase. În fiecare zi, treburile însemnate ale maimuțării aceleia de regat erau dezbatute în consiliul regal, și în fiecare zi „Înălțimea Sa“ trâmbița decrete către închipuitele sale oștiri, flotile și către viceregii ținuturilor stăpânite de el. După care, se ducea în zdrențe să cerșească vreo câțiva gologoni, să roadă o biată coajă de pâine, să-și primescă tainul de scatoalce și sudălmi și apoi să se trântescă pe maldărul de paie puturoase, spre a-și lua de la capăt deșarta-i măreție, în vis.

Și totuși dorința de a vedea măcar o dată un prinț adevărat, în carne și oase, creștea zi de zi, săptămână de săptămână, tot mai aprinsă, până în cele din urmă absorbi toate celelalte dorințe, ea devenind singura patimă a vieții sale.

Într-o zi de ianuarie, umblând ca de obicei cu cerșitul, hoinărea amărât în sus și-n jos pe ulițele din preajma lui Mincing Lane* și a ulicioarei East Cheap. Ceasuri în șir, desculț și rebegit, privea la geamurile prăvăliilor cu de-ale gurii, poftind amarnic la îmbietoarele plăcinte cu carne de porc și la celelalte născociri ucigătoare, rânduite acolo spre a fi privite – căci pentru el erau bucate alese, bune pentru îngeri – cel puțin așa păreau, judecând după miros, fiindcă norocul nu-i hărăzise să se înfrupte vreodată cu asemenea bunătăți. Cădea o burniță rece, văzduhul se întunecase: era o zi posomorâtă.

Seara, Tom ajunsese acasă, pătruns de ploaie până la oase, și atât de sleit de oboseală și de lihnit, încât până și tatăl și bunica lui își dădură seama în ce hal jalnic era și fură mișcați – în felul lor. De aceea îi traseră un toc de bătaie și-l trimiseră pe dată la culcare. O bună bucată de vreme, durerea și foamea, înjurăturile și zarva încăierărilor care nu mai conteneau în casă nu-l lăsară să închidă ochii. Dar, în cele din urmă, gândurile sale plutiră alene către îndepărtate și romantice meleaguri

---

* Mincing Lane – veche stradă din Londra unde se aflau prăvăliile marilor negustori de ceai.

și adormi în tovărășia unor vlăstare princiare, care trăiau în vaste palate și aveau cete de slujitori, ce făceau plecăciuni la picioarele lor sau zburau să le împlinească poruncile. Apoi, ca de obicei, visă că el însuși era odraslă de viță regească.

Toată noaptea slava și măreția rangului său regal scânteiară în juru-i. Pășea printre șiruri de lorzi și înalte doamne, într-o învăpăiere de lumină trăgând în piept miresme dulci, sorbind o muzică desfătătoare și răspunzând ici cu un zâmbet, colo cu o ușoară aplecare a capului său princiar, respectuoaselor plecăciuni supuse ale acelei mulțimi sclipitoare, ce se dădea în lături ca să-i facă loc.

Iar în zori, când se trezi și privi sărăcia lucie din juru-i, visul său avu urmarea obișnuită: tot ce-l înconjura îi păru de o mie de ori mai bicisnic. Atunci îl copleși amarăciunea, i se frânse inima și-l podidiră lacrimile.